

ՄԷՃՄՈՒԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

ՏԵՐՏԻՆՆԻՍ — ՈՒՆԵ

(1870)

ՆՈՒՄԵՐՈ 606

ՎՊԱՅ. ՇԵՎՎԱԼ ԿՆ

ՄԷՃՄՈՒԱՅԸ ԻՆԴՈՒՍԿԱՆ
ՈՒՆԵՆԻ ԻՆԴՈՒՍԿԱՆ 150
ՍԵՐՈՒՄ 80

ԲԱԶՈՐ ԵՐԹԵՍԻ
ՅՈՒՆՎԱՐ 4

ԻՆԴՈՒՍԿԱՆ 45
ՏԱՆԵՍԻ 20 ԿԵՆԵՐ 40 ԳԱՐԱՅ

ՍԵՐՈՒՄ 16
ՅՈՒՆՎԱՐ 16

ԱՍԻՍՏԱՆԻ ՅՈՒՆՎԱՐ 4

ՀԱՎԱՏԻՍՈՒԹՅՈՒՆ ԵՃՆԵՊԻՑԻ

Զվիչերիանըն Պոնգուր շէհրին
տէն դեկտեմբեր 21 թարիխէ Սալիւ
Քիւլիւք զազէթասընա շէյլէ եւ
զըմըշ տըր :

« Ֆրանսանըն Պէլֆօր գալէասընըն
մուհասէրէսի հէման աղնաշըմազ պիր
հալտէ տիր : Պիր գալ կիւնտէն պէ-
րու , քէմալ տէրէճէտէ օլտուղու սէյ-
լէնմիշ իսէ տէ , մէքթուպուսու եազ-
աղըմ տաղըգայա գատար սէյլէնիւ
թիլի կիպի տէյիլ , վէ եախօտ հէման
տէվամ իւզըրէ տէյիլ տիր : Հէր կիւն
ճիվարտա օլան քէյլիւլէր շէհրի մէզ-
պուրուն էհալիսինէ վէ ասքէրէ մէք-
թուպար վէ էրգագը սայիրէ համիլ
պուրնտուգլարը կիպի , ալտէթլէ-
րինաէ տախի աշի խըտմէթի իճրա
իտէյօրլար : Պէլֆօր շէհրինտէ պու-
լունան էհալի , շէհրի մէզպուրու գա-
թիէն մուհաֆազա իթմէք էքքեարըն
տա օլուպ , կէրէք շէհրտէ վէ կէրէք
գըշլատա հէր քէս քէնտի մէնֆաթը
զաթիլէսինիէպէր թարաֆ իլէ , վազի-
ֆէի միւթէրէթթէպէսինին իճրասըյլա
զիհնի մէշղուլ տուր : Էկէրչի իպթի-
տատան պէրու , աշի մուամէլէ , վէ
թարիգի թութուպ , մէնֆաթը զա-
թիլէսինի կէրի պըրագըպ , միլլէթ
գալիտէսինի էլէ ալայըտը , շիմտի մէ-
սուտ օլուր իտիք :

Պէլֆօր շէհրի ֆէնա սուրէթտէ
խասարաթա օլրամըշ աղըր տէնի պազը
զաթիլէսինի իթտիքիլէր ըրվայէթ-
չէրի եաղընը օլուպ , վազըա շէհրի
մէզպուր խասարտիտէ օլմուշ իսէ տէ ,
մէմուլ օլտուղու տէրէճէտէ տէյիլ
տիր : Պէլֆօրուն էքքէր խանէլէրի
հազըգաթէն ճիւզ ու քիւլի խաղա-

րաթա օլրամըշ իսէ տէ , պիր գալ պօշ
մաղազալարտան մաատա պիր շէյ
եանմամըշ տըր :

Պէլֆօրուն ճիվար մահալընտա Բրու-
սիա ասքէրլէրի կէօրիւլիօր , լաքին
պունլար , գալէա թօքունուն եէթի-
շէճէյի մէնզիլտէն ուզագտա պուլու-
նան գալէալարտա կէզինմէսինի , շէհ-
րի մէզքիւրուն մուհասէրէսինէ թէր-
ճիհ իտէյօրլար : Հաթթա պունլար
պիզէ վիզիթպա կէլտիքլէրինտէ ,
« Պէլֆօրտա էյի տէյիլ , ամմա պու-
րտա էյի տիր » տէյօրլար : Բրուսի-
ալըլարըն էսէր իլէ Դրավանշ նամ մա-
հալտէ վազ իթմիշ օլտուգլարը պա-
թարեալար գալտըրըմը վէ գուն-
տագլար գըրտըրըմը վէ թօքուն պար-
կիրէրի տախի էօլտիւրիւմիւշ օլուպ ,
պիր այլըգ զահմէթլէրի պէյիտէյէ
չըգարըմըշ տըր : Պունլարըն նազլին-
ճէ , Պէլֆօր շէհրի պունտան օն պէշ
կիւնէ գատար տախի թէսիմ օլմազ
իսէ , մուհասէրէյի գալտըրըպ կիտէ-
ճէքլէր տիր :

Ֆրանսըզ միրալայը Տանֆէր , շէհ-
րին կիւլէսի պիթսէ պիլէ , տուվար
վէ գազըան բարչալարըն տիւշմէնէ
աթըպ , թէսիմ օլմամազ թէանիւտ
վէ իտտաալընտա պուլունտուղու ի-
չին , միւմայիլէյի քէմալ տէրէճէտէ
մէտհ ու սիթալիշէ չայէսթէ տիր :

Մահը հալին Զունտա , Պէլֆօր-
տա պուլունան Ֆրանսըզ ասքէրլէրի-
նին պիր գըսմը , գալէատան աղչարը
պիլ հիւճիւմ , զաֆիլէն տիւշմէնին իւ-
զէրինէ գըյամ իյլէմէսինտէն , տիւշ-
մէն թապալլէրի մուգալմէթ օլմա-
յըգ , պօզկուն վէրէրէք կէրի շէքիւ-
միշ տիր :

Տիւշմէն եանի Բրուսիալըլար ֆէր-
տասը կիւնիւ ախլամա գատար մազ-
թուլ վէ մէքունչարընը թօքալըպ ,

եօլլարըն ամէտ շիւտինէ սէքթէ կէլ-
մէմէքիւզըրէ երրագ պիր մահէլլէ նագ-
լը իչին ճիվար մահալըն քէյլիւ ա-
րապաճըլարընը ճէպրէն կէթիրտիպ ,
մէվթա վէ մէքունչինիւնազլ իթտիլթ-
միշլէր տիր :

Վալէսքօ իլէ Մօնրէօ—ժէօն գա-
րիյէսի արասընտա պուլունան մէզ-
քիւր գալէատան , մահը հալին 11
ինճի բաղար կիւնիւ կիւնէշ տօղտու-
ղու վազըթ օն թանէ եիւքիւ արա-
պանըն աղըր աղըր Մօնրէօ—ժէօն
գարիյէսինէ տօղրու կէլտիքլէրի կէօ-
րիւմիւշ տիր : Գարիյէի մէզպուրէ-
նին սէքէնէսի Բրուսիալըլարըն թէք-
րարէն պիր հիւճիւմ իթմէք թէտա-
րիքինտէ օլտուգլարընը ֆէհմ իլէ ,
էվլէլ էմիրտէ հէյէճանա տիւշար օլ-
մուշլար իտի : Լաքին սօղրատան պու-
րապալարըն պիր եէրտէ տուրմուշ
օլտուգլարընը տէր հալ աղնամըշլար
իտի : Էհալիտէն պազը մէրագլը վէ
ճէսուր ատամլար օլ արա արապալա-
րա տօղրու կիտիպ , անլէրին Բրուսիա
լաշէլէրինի եիւքլէնմէքտէ օլտուգլա-
րընը վէ հազըգաթէն Ֆրանսըզ քէօ-
յիւ արապաճըլարընը ֆիբար իթմիշ
օլտուգլարընը աղնամըշլար իտի : Կէօ-
զիւ իլէ կէօրէն պիր քիմէ տախի ,
պու արապալարըն չըգան սալը կիւ-
նինէ գատար օրատա գալտըրըլարընը
շէհատէթ իտէյօր :

Մահը հալին 13 իւնտէ տիւշմէն
ասքէրի , Պար գալէասը իւզէրինէ
հիւճիւմ իյլէմէյէ գըյամ իյլէմիշ իսէ
տէ , Ֆրանսըզ զապիթ վէ նէֆէրաթըն
իպրազ իյլէտիլի շէճաթը եիւզիւն-
տէն խալլի թէլէֆաթա օլրամըշ տըր :
Մօնպէլիարտա իգամէթ իթմէքտէ օ-
լան Բրուսիալըլարըն տէր հալ Պէլֆօր
գալէասընըն էօնիւնէ հարէքէթլէրի
իչին էմր օլունմուշ տուր :

13 իւնիս կիճէսի սապահա տող-
րու, Սէնթ—Սիւզան թարիգի իւզէ-
րինտէ պուլունան Բրուսիա գարաղօլ
մէրքէզի, տէրունինտէ օլան սիւհի վէ
բըրթըլարը իլէ նապէտիտ օլմուշ տուր:
Բրուսիալըլարըն գարաղօլ ասքէրլէրի
40 քիշիտէն իպարէթ օլուպ, պիզիմ
զուալ ասքէրլէրիմիզին շէճաթըլա
պու իշ իճրա օլմուշ տուր:»

ՀԱՎԱՏԱՅԻՄԸ ՄԻԻԹԵՆԷՎԻԹԷ

Մայիլէ նազարէթի ճէլիլէսի, Տա-
խիլիլէ նազարը սապարգ տէվլէթու Մէ-
հէմէտ իւշտի բաշա հազրէթլէրինէ
թէվլէրի պուլունուշ տուր:

— Տէրսառաթէթտէ Սպանիա սէ-
ֆիրի, հիւքիւմէթի մէթպուսը ճա-
նիպինտէն իթասընա մէմուր օլտու-
ղու նիշանլարը թագաւիմ իլէմէք իւզ-
քէ, հուզուրու հազրէթի Բատիշա-
հիլէ տուլսուլ շէրէֆինէ նայիլ օլտու-
ղու էսնատա իրատ իլլէտիլի նութ-
գունա, թարաֆը ճէնապը միւլիւ-
քեանէտէն իթա պուլունուլան ճէվապ-
նամէ հէման մէպի աթիտէ պուլուն-
մուշ տուր:

«Չաթը հաշմէթէնահիլէրիմ, իշ
«պու նիշանլարը քէմալի թէշէքքիւր
«վէ մէսրուրիլէթ իլէ գապուլ իթաի-
«յիմ իլէ պէրապէր, գատիմտէն պէ-
«րու Հիւքիւմէթի սէնիլէ իլէ Սպան-
«եա տէվլէթի մէյանընտա ճէրէյան
«իտէն միւնասէպաթը տօսթանէ վէ
«հասէնէնին պիր էսէրի ճէտիտի աւտ
«իտէրիմ:

«Իշ պու նիշանլարըն թագաւիմ
«խըտմէթի մաթպուէնիզտէն հիւքիւ-
«մէթի զաթը սէֆիրանէնիզէ հավալէ
«իտիլմիշ օլտուղու իշին մէսրուրում:
«Սպանիա հիւքիւմէթի, մախտուլմիմ
«իթասը հիմմէթ պուլունուլ օլտու-
«ղունտան խալիսէթէն միւթէշէքքի-
«րիմ:

«Սպանիանըն գրալը ճէտիտինին
«տախի Սպանիայա միւվասէլէթ պու-
«յուրմուշ օլտուղունտան տախի մէմ-
«նում: Չաթը հաշմէթէնահիլէրի
«մին յայէթ տօսթանէ սուրէթտէ
«պէյան իլլէտիլիմ թէշէքքիւրաթը-
«մը, գրալ հազրէթլէրինէ թէպիլի
«իլլէմէնիլի արզու իլլէտիլիմ իլէ պէ-

«րապէր, գրալը միւշարիլէյհին, ըՍ-
«պանիա էհալիսինին սաատէթ վէրէ-
«ֆահը հալինէ իպթիտար իտէճէյի
«իւմիտինտէյիմ:»

— Կէշէն Կիւն Լէվանթ թայմը
ղազէթասը, Բրուսիա գրալը հազ-
րէթլէրինին շախսընա տօգունուր պա-
ղը քէլիմաթը հալի սախթէ պիր թէ-
լէկրաֆի նէշը իթաիլի իշին իքի պ
միւտտէթլէ հիւքիւմէթի սէնիլէ թա-
րաֆընտան թաթիլ իտիլիլ տիր:

— Ֆրանսըլ ճէնէրալլարընտան
Շանգի օրտուսունուլ ըրիմաթը, Ֆրան-
սա տօսթլարընըն գալպինի տիւշարը
հէյէճան իթմէյիպ, պունուլ ֆէնինի
հարպճա պիր թարիգի մախսուս պու-
լունույօր: Իլլէթ պու պապտէ Տէյի
թէլէկրաֆի զազէթասընըն տէրճ իլլէ-
տիլի պիր գըլթա մէքթուպտա շու-
աթիտէքի սաթըլար կէօրիւլիւշ
տիր:

«Օրլէան օրտուսունուլ կէլինճէ,
փարիսիլէր տէյօրլար քի, Օրլէան
օրտուսու թարիգի ըրիմաթը իթթիլար
իլէ, զայէթ քիւլիլէթ իւզրէ պու-
լունան պիր Ալաման օրտուսունուլ,
փարիս շէհրինտէն երազլանտըրտըգ-
տա, փարիսիլէրէ պիր խըտմէթի
հասէնէ իթմիշ օլուրլար, փարիսիլէ-
րին արզուսու շու տուր քի, քէնտի-
լէրի մուհասէրէ իտէն Ալաման աս-
քէրլէրինի իլէ եալընըճա տէօյիլ շէրէք-
աղ վազըլթտան զայիպ օլաճազլարընա
թէէմին օլույօրլար: փարիսիլէր, ճէ-
նէրալ Տիւգրոնուլ իթաիլի հիւճիւմի
իլէ, նէթիճէսինտէն մէմուլ պուլուն-
նույօրլար: չիւնքի պու հիւճիւմ իլլէ
Ալամանլարըն նէ տէրէճէ զայիֆ պու-
լունտուգլարը վէ վազթը կէլտիքտէ,
մուհասէրէ խաթթլարընըն նէ սու-
հուլէթլէ պօղուլաճաղը իսպաթ օ-
լունմուշ տուր:»

— Իւնիօն Լիպէրալ նամ վազէթա-
տա աթի իւլ պէյան հավատիսաթ
կէօրիւլիւշ տիր:

«... Բրուսիալըլար վիէրզոնտա
վուգու պուլան իգամէթլէրինին միւտ-
տէթի գալիլէտէ, Եէվըլ շէհրինին օ
պիր թարաֆընտա վազը օլան քէօր-
րիւնին քէմէրինի պարուլթա պէր հա-
վա իլլէմիշլէր վէ միւհիմմաթը հարպի-
մէլէրի էքօիք օլտուղու ճիհէթլէ, նէ
Սալտըն կիւզէլ շըմէն տը ֆէր քէօր-

րիւսիւնիւ վէ նէ տէ օլ թարիգին սա-
յիր մուսաննա օլան էպնիլէլէրինի
խարապ իտէմէմիշլէր տիր:

Տիւ շմէն եանի Բրուսիալըլար գեկ-
տեմբեր 8 տէ վիէրզոնա եէթիշտիք-
տէ, 13 իւնտէ Պուրպաքինին մայէ-
թինտէ օլան օրտունուլ պիր ճէնահը,
շէհրի մէզպուրուն էօնիւնէ վասըլ օլ-
մուշ իտի: Բրուսիալըլար Ֆրանսըլա-
րըն պու պիր գօլ ասքէրինէ մուգա-
վէմէթ իտէմէյիպ պօղուլարազ կէրի
շէքիլմիշլէր տիր: Պատէհու պու գօլ
Պուրթ իլէ Եէվըլ տէրէսինտէ Ֆօմէսիէ
գատար օլան մէսաֆէյէ տաղըլ-
մըլ ճէսիմ օրտույա աօղրու շէքիլ-
միշ տիր: Բրուսիալըլար պիր տահա
մէյտանա չըգմամըլլար տըր: Տիւնքի
կիւն ճէսիմ Ֆրանսըլ գարաղօլ խաճէ-
լէրինէ սիւարի ասքէրլէրի տօլմուշլար
տըր: Մէնըթուտան կէշտիլիմ սըրա-
տա, մէվազըլ մէզքիւրէտէ իքի յի-
լահլա միւսէյիւհ 60 դատար սիւարի
կէօրմիւշիւմտիր:

Վիէրզոնտա իշիթտիլմիզէ կէօ-
րէ, ճէնէրալ Պուրպաքինին մայէթին-
տէ խայլի չօգ ասքէրի պուլունույօր:
Ճէնէրալ Պուրպաքի, մայէթինտէքի
օրտունուլ տիւշմէնէ տօղրու հարէ-
քէթ իթմէք իշին միւհիմմաթ վէ լէ-
վազիմաթը հարպիլէճէ միւնթաղամ
պիր հալէ վասըլ օլմասընա պէքլէ-
յօր:

Տիւնքի կիւն պիր միւհէնտիսին
թահթը էմիինտէ խայլի ամէլէ կէօր-
միւշիւմ քի, պունլար Եէվըլ քէօր-
րիւսիւ իւզէրինտէ մուվազգաթէն պիր
թարիգ աշմագ իշին չալըշլարլար:
Պու կիւնտէն պէտէն, թրէնլէր թուր
իլէ Պուրթ շէհրինին արասընտա օլան
եօլլարը իւզէրինէ իլլէյէպիլէճէքլէր
տիր: Քէզալիք մուխապէրաթը թէ-
լէկրաֆիլէ տախի իլլէմէք իւզրէ տիր:»

— Պէլճիգանըն գօմիթէ սանթըա-
լընըն վէքիլի Մ. տօգթէօր ֆէրիսօվէն,
Ալէմանիատա թէվզըֆ օլունան Ֆրան-
սըլ էսիրլէրինին աշվալը հազգընտա
պաղը սահիհ մալիմաթլար վէրիպ,
օլ պապտէ Ֆրանսըլ զազէթալարընըն
պէյան իթաիլէրի ըրիվայաթը շու-
վէճէլէ ճէրհ ու թէքգիպ իլլէմիշտիր:
«Ալէմանիատա պուլունան Ֆրան-
սըլ էսիրլէրինէ օլունան մուսաթլէյի
նալայըգ սուրէթտէ նազլ ու հիքեա-